

Utbildningsdepartementet

Statens skolverk
106 20 Stockholm

Uppdrag om kunskapskrav i läsförståelse och obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens skolverk att ta fram förslag till kunskapskrav i läsförståelse inom ramen för ämnet svenska och svenska som andraspråk i årskurs 1 i grundskolan, sameskolan och specialskolan. Under förutsättning att regeringen ändrar bestämmelsen i skolförordningen (2011:185) om i vilka årskurser kunskapskrav ska finnas, till att även omfatta nu aktuella kunskapskrav, ska Skolverket även meddela föreskrifter om sådana krav.

Skolverket ska vidare utarbeta förslag till sådana obligatoriska bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling och i matematik i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan som avses i propositionen Obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1 (prop. 2014/15:137). Skolverket ska även – under förutsättning att riksdagen beslutar i enlighet med nämnda proposition och regeringen meddelar föreskrifter om obligatoriska bedömningsstöd – meddela närmare föreskrifter om sådana stöd samt genomföra implementerings- och kompetensutvecklingsinsatser inför införandet av kunskapskraven och bedömningsstöden.

Skolverket ska vid utförandet av uppdraget utgå från att aktuella författningsändringar träder i kraft den 1 juli 2016.

Kunskapskrav i läsförståelse i årskurs 1

Kunskapskravet för lägsta godtagbara nivå för läsförståelse i årskurs 1 ska konstrueras med utgångspunkt från det centrala innehållet och nuvarande kunskapskrav i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 3 i grundskolan och sameskolan samt i årskurs 4 i specialskolan.

Kunskapskravet ska även konstrueras i samklang med det obligatoriska bedömningsstödet i läs- och skrivutveckling för respektive berörd skolform.

Obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1 i läs- och skrivutveckling samt matematik

Innehållet i de obligatoriska bedömningsstöden ska vara forskningsbaserade och utgå från läro- och kursplanerna i svenska, svenska som andraspråk och matematik för de berörda skolformerna. Analyser av de svenska resultaten i de senaste internationella undersökningarna PIRLS (Progress in Reading Literacy Study), PISA (Programme for International Student Assessment) och TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) ska beaktas i de delar som är relevanta, liksom resultaten i läs- och skrivförståelse och matematik från de nationella proven i årskurs 3 i grundskolan och sameskolan samt i årskurs 4 i specialskolan.

Bedömningsstöden ska vara enkla att använda, ha en standardiserad utformning och vid behov kompletteras med stödmaterial för bedömningarna. Bedömningsstöden ska utgå från de olika behov som finns i respektive skolform. Det ska även finnas en progression mellan bedömningsstöden i årskurs 1 och befintliga frivilliga bedömningsstöd i övriga årskurser. Vidare ska bedömningsstöden i läs- och skrivutveckling för grundskolan, sameskolan och specialskolan konstrueras i samklang med kunskapskravet i läsförståelse i årskurs 1.

Genomförande och redovisning av uppdraget

Vid framtagandet av kunskapskrav och obligatoriska bedömningsstöd ska Skolverket inhämta synpunkter från såväl experter inom området som verksamma lärare. I arbetet ska även elevrepresentanter involveras. Skolverket ska vidare inhämta synpunkter från utredningen om en läsa-skriva-räkna-garanti (U 2015:04). Skolverket ska i sitt arbete eftersträva en så god förankring som möjligt hos andra relevanta myndigheter och aktörer på området, t.ex. Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen och Skolforskningsinstitutet.

Skolverket ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om arbetet. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 februari 2016.

Ekonomiska förutsättningar för uppdraget

För uppdraget får Statens skolverk under 2015 använda högst 2 miljoner kronor. Kostnaden ska belasta det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2015 uppförda anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet*, anslagspost 9, fördelas efter beslut av regeringen. Under förutsättning av riksdagens beslut beräknar regeringen 2 miljoner kronor för uppdraget under 2016.

Bakgrund

Av budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1, s. 167) framgår att regeringen avser att ge Statens skolverk i uppdrag att ta fram förslag till kunskapskrav i läsförståelse i årskurs 1 och att kunskapskravet bör införas under 2016.

Bestämmelser om i vilka årskurser kunskapskrav ska finnas finns i 9 kap. 2 § skolförordningen (2011:185). Att Skolverket får meddela föreskrifter om kunskapskrav framgår av 3 § förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

I propositionen Obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1 (prop. 2014/15:137) föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmän att använda bedömningsstöd i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. I propositionen gör regeringen bedömningen att bedömningsstöden bör avse dels de delar av ämnet svenska och svenska som andraspråk som avser läs- och skrivutveckling, dels ämnet matematik, i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan.

Skälen för regeringens beslut

Den senaste PISA-undersökningen från 2012 visar att resultaten i den svenska skolan fortsätter att sjunka i bl.a. läsförståelse och matematik. Skolverkets betygsstatistik från läsåret 2014/15 visar dessutom att allt fler elever inte når behörighet till gymnasieskolans nationella program. När det gäller de yngre eleverna visar resultaten på de nationella proven i årskurs 3 som genomfördes våren 2014 att många elever inte når upp till kravnivån i matematik och svenska. Enligt Skolverkets statistik från 2014 har även åtgärdsprogram ökat i antal. Samtidigt visar PISA-undersökningen och även studier från Skolverket (se t.ex. Skolverkets rapport 387, 2013, Skolverkets lägesbedömning 2013 och Skolverkets rapport 374, 2012, Likvärdig utbildning i svensk grundskola) att skillnaderna i skolresultat mellan skolor fortsätter att öka.

Enligt regeringens mening är en kontinuerlig och systematisk bedömning, uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling av stor vikt för att tidigt identifiera elever som är i behov av särskilda anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller särskilt stöd, men även för att identifiera elever som behöver extra utmaningar för att nå så långt som möjligt. De skillnader som finns mellan skolor i fråga om såväl kompetens att göra bedömningar som kvaliteten på det underlag som lärarna använder sig av vid bedömningarna, bidrar till ojämlika förutsättningar för eleverna. Regeringen anser att tillämpningen av nationellt fastställda bedömningsstöd och kunskapskrav bör främja en likvärdighet i lärarnas bedömningar av elevernas kunskaper. Nationellt fastställda bedömningsstöd bör även främja det kollegiala arbetet mellan lärare genom att gemensamma uttryck och standardiserat material används i bedömningen. Detta bör i sin tur kunna ge en högre kvalitet i bedömningarna. Ytterst bör detta ge ökade förutsättningar för fler elever att klara de kunskapskrav som minst ska uppnås, och även bidra till att de utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Att elever har en god läs- och skrivförmåga är avgörande för hur väl de lyckas nå kunskapskraven i alla grundskolans ämnen och även för hur de lyckas med fortsatta studier. En god läs- och skrivförmåga har även en avgörande betydelse för möjligheten till sysselsättning och att vara en aktiv samhällsmedborgare. Även ämnet matematik har en grundläggande betydelse för barnets utveckling av bl.a. logiskt tänkande, men också som grund för andra ämnen i senare årskurser.

Det är av stor vikt att insatser sätts in tidigt eftersom det är avgörande för att förebygga att eleverna senare utvecklar problem med läs- och skrivförmågan. Insatser redan i de första årskurserna stärker dessutom skolans möjlighet att bryta kopplingen mellan elevernas resultat och föräldrarnas utbildningsnivå.

Mot denna bakgrund bör Statens skolverk ges i uppdrag att ta fram förslag till dels kunskapskrav i läsförståelse i årskurs 1 i grundskolan, sameskolan och specialskolan, dels obligatoriska bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling och matematik i nämnda årskurs och skolformer. Statens skolverk bör även ges i uppdrag att – med förbehåll för riksdagens och regeringens beslut i dessa frågor – meddela föreskrifter om sådana kunskapskrav och bedömningsstöd samt genomföra implemen-

terings- och kompetensutvecklingsinsatser inför införandet av kunskapskraven och bedömningsstöden.

På regeringens vägnar

Gustav Fridolin

Gunnar Stenberg

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Utbildningsutskottet
Statens skolinspektion
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Sameskolstyrelsen